

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

06-07-97S

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

SYLLABUS

<i>ЕТИКА</i>	ETICS	
Шифр за ОП	ОК 15	Code in Degree Programme
Освітній рівень: бакалаврський (перший)	Level of Education: Bachelor's (first)	
Галузь знань Гуманітарні науки	03	Field of Knowledge: Humanities
Спеціальність Культурологія	034	Field of Study: Cultural Studies
Освітня програма Креативна та цифрова культура	Degree Programme: Creative and Digital Culture	

РІВНЕ – 2023

06-07-97S Силабус навчальної дисципліни **Етика** для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою **Креативна та цифрова культура, 034 Культурологія**. Рівне. НУВГП. 2023. 14 стор.

ОПП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/21004/>

Розробник силабусу: *Шадюк Т.А., к.філос.н., доцент кафедри філософії та культурології, доцент*

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № 1 від "1" вересня 2023 року

Завідувач кафедри: *Шадюк Т.А., к.філос.н., доцент кафедри філософії та культурології, доцент.*

Керівник (гарант) ОП: *Коберська Т.А., доцент кафедри філософії та культурології, доцент.*

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ
Протокол № 3 від "27" вересня 2023 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ: *Ковшун Н.Е., д.е.н., професор*

Попередня версія силабусу: <https://ep3.nuwm.edu.ua/22325/>

© Шадюк Т.А., 2023
© НУВГП, 2023

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕТИКА»	
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>бакалавр</i>
Освітня програма	<i>Креативна та цифрова культура</i>
Спеціальність	<i>034 Культурологія</i>
Рік навчання, семестр	<i>1 рік, 1 семестр</i>
Кількість кредитів	<i>3,5</i>
Лекції:	<i>18 год. для денної форми 2 год. для заочної форми</i>
Практичні заняття:	<i>20 год. для денної форми 10 год. для заочної форми</i>
Самостійна робота:	<i>67 год. для денної форми 93 год. для заочної форми</i>
Курсова робота:	<i>ні</i>
Форма навчання	<i>денна, заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>екзамен</i>
Мова викладання	<i>українська</i>
ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКА	
Лектор	<i>Шадюк Тамара Адамівна, к.філос.н., доцент кафедри філософії та культурології</i>

Вікіситет

[Сторінка](#)

ORCID

<https://orcid.org/0000-0002-2376-0112>

Як комунікувати

t.a.shadiuk@nuwm.edu.ua

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Мета та завдання

Актуальність. Дисципліна спрямована на осмислення реальних морально-етичних проблем, що існують в нашому суспільстві. Етичні ідеї розглядаються в загальнокультурному й світоглядному контексті, з наголошенням на їх істотній ролі у формуванні морально-етичної культури особистості.

Метою навчальної дисципліни є ознайомлення з нормативно-ціннісними засадами етики, з роллю етичного чинника у людській життєдіяльності й світовідношенні та формуванні навичок всебічного аналізу і успішного вирішення морально-етичних проблем.

Основними завданнями є ознайомлення студентів з понятійно-категоріальною системою курсу; набуття знань у галузі етики як засобу орієнтації індивіда у складних умовах суспільного життя; формування навичок аналізу сучасних проблем соціальної, професійної та індивідуальної життєдіяльності, опираючись на навички філософсько-етичної рефлексії та форми міжособистісного спілкування.

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=1861>

Передумови вивчення

Навчальна дисципліна «Етика» є складовою частиною циклу загальної підготовки студентів за спеціальністю 034 «Культурологія». Даний курс опирається на дисципліни: «Вступ до спеціальності», «Історія філософії», «Українська державність і культура», «Міфологія» та є підґрунтям для вивчення дисциплін: «Світова

культура», «Традиційна культура українців», «Українська філософія: історія і сучасність», «Антропологічні студії» тощо.

Компетентності

3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

7. Здатність працювати автономно.

8. Здатність працювати в команді.

11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ФК 7. Здатність обґрунтовувати рішення щодо врегулювання відносин у сфері культури на основі розуміння специфіки соціокультурних процесів.

ФК 12. Здатність дотримуватися стандартів професійної етики та міжкультурної комунікації.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 6. Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь її актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій.

ПРН 14. Вести публічну дискусію та підтримувати діалог з питань української культури з фахівцями та нефахівцями.

ПРН 16. Визначати, формулювати та аргументувати власну громадську та професійну позицію щодо актуальних суспільних

питань.

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми лекційних занять:

1. Етика як галузь філософського знання.

Опис теми. Актуальність етики. Предмет, завдання, філософський сенс етики. Базово-категоріальна система етики. Становлення філософської етики. Етика, мораль, моральність: значення слів. Підходи до визначення моралі. Генеалогія моралі. Еволюційна етика. Мораль як явище культури. Мораль як соціальний феномен. Звичаї, мораль, право. Мораль та економіка. Мораль та релігія. Мораль та мистецтво. Мораль та комунікації. Завдання етики, структура і функції етики. Місце етики в системі соціально-гуманітарного знання. Парадокси моралі.

2. Поняття і структура моральної свідомості та самосвідомості.

Опис теми. Особливості етичних категорій. Моральні норми та цінності. Моральні вимоги і детермінація поведінки. Абсолютність і універсальність моральних форм. Джерела моральної імперативності. Вчення про мораль та моральний імператив І. Канта. Добро і зло як головні категорії етики. Взаємовизначеність добра і зла. Моральне зло його походження і сутність. Тлумачення проблеми вибору добра і зла в етиці. Взаємовідношення добра і зла. Проблеми насильства і ненасильства та їх осмислення у сучасній етиці. Категорії моральної свідомості: обов'язок, справедливість, відповідальність, щастя. Категорії моральної самосвідомості: честь, гідність, розкаяння, сором. Сівість – центральний чинник моральної самосвідомості.

3. Каузальне підґрунтя моральних проблем людської діяльності.

Опис теми. Мораль в житті людини. Моральна діяльність, практика. Особливості функціонування моралі. Єдність й багатоманітність моралі. Парадокси моралі. Моральний вимір особистості й суспільства. Особистість в моралі. Передумови морального досвіду та індивідуальний моральний розвиток. Поняття чесноти і вади (пороку). Класичні й теологічні чесноти. Вчення про чесноти і вади в сучасній моральній філософії. Свобода людини: її практичні та моральні виміри (свобода дії, свобода вибору, свобода волі, відповідальність). Моральна необхідність і свобода вибору. Сваюля, свавілля. Надзвичайні ситуації й вибір найменшого зла. Вчинок як першоелемент людської діяльності.

Вчинок і його моральна оцінка. Проблема співвідношення цілей і засобів людської діяльності.

4. Комунікативна етика.

Опис теми. Сутність спілкування, його мета і моральний сенс. Етичні складові комунікативного процесу. Комунікативні моральні риси людини: чесноти і вади. Парадигма спілкування в сучасній культурі. Основні типи, принципи та суперечності спілкування. Відкритість і замкненість, монологічність і діалогічність людської особистості. Моральна культура спілкування, її зміст і вияви. Різноманіття передумов і вимірів людського спілкування: моральний аспект. Любов як феномен людського спілкування моральні засади дружби. Толерантність, повага, співчуття, милосердя: їхня моральна цінність. Конфлікт та морально-етичні аспекти його вирішення. Вікно Овертона: випробування меж моралі. Етикет як морально-естетична культура спілкування.

5. Співвідношення індивідуального та соціального у моралі.

Опис теми. Співвідношення індивідуального та соціального у моралі. Проблеми життя і смерті та їх моральний зміст. Феномен смерті: етичний зміст. Життя як дарунок і відповідь. Сенсожиттєва тематика в етичній дискусії. Сенс життя як спрямованість моральної свідомості. Витоки проблеми сенсу життя. Способи осмислення сенсу людського буття: філософсько-етичне обґрунтування. Сенс життя і щастя. Етика задоволення. Етика користі. Загальні і приватні інтереси. Екзистенційно-етичні стани сучасної людини. Філософські та прикладні аспекти біоетики. Предмет та основні принципи біоетики. Дилеми біоетики: аборт, евтаназія, смертна кара. Етичні проблеми в контексті розвитку біотехнологій. Євгеніка. Сімейна етика.

6. Глобальні проблеми сучасної цивілізації.

Опис теми. Основні принципи етичної регуляції в сучасному світі. Моральні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації. Етичні виклики глобалізації. Глобалізація в контексті прав людини та нації. Етичні проблеми постмодернізму, релятивізація моралі. Моральні чинники в житті сучасного українського суспільства. Етика сімейних відносин. Релігійна етика. Етичні засади екуменізму. Турбота про здоров'я і виживання як моральний імператив. Проблеми голоду, соціальної нерівності в світлі загальнолюдських моральних цінностей. Гендерні проблеми в контексті етичної невизначеності. Дитяча праця. Торгівля людьми. Сучасне рабство. Концептуальні основи, основні напрями та принципи екологічної етики. Відкриті питання екологічної

етики: внутрішні та зовнішні цінності. Відповідальність як підґрунтя екологічної етики. Етичний сенс екологічних проблем. Моральні основи взаємодії культур. Проблеми війни та миру крізь призму моралі.

7. Техніка, технології та цифрова реальність у світлі моралі.

Опис теми. Витоки Технократизм і проблеми гуманізації техніки. Поняття «ноосфера», «новий гуманізм», «трансгуманізм», «толерантність» та їх значення для створення нового образу людини і світу. Застосування технологій редагування геному людини: філософські аспекти осмислення. Надлюдина, кіборг і симулякри. IT-гіганти і мережеве суспільство. Мережева комунікація і конфлікт. Етичні проблеми штучного інтелекту. Масові комунікації та їх вплив на моральну свідомість особистості. Інформація та проблема девальвації експертного знання. Інформаційна етика. Види сучасної дезінформації: фейки, конспіративні теорії, альтернативна правда, постправда. Маніпулятивні технології та їх етична оцінка.

8. Моральні аспекти професійної діяльності.

Опис теми. Професійна етика і мораль та їх роль у житті суспільства. Моральні аспекти професійної діяльності. Види професійної етики та їхня гуманістична спрямованість. Поняття моральної культури. Зміст і структура моральної культури особистості. Формування особистості та її культури. Моральна культура сучасної ділової людини та її формування.

Тематика практичних занять:

Практичне заняття 1.

Етика як філософська наука.

Практичне заняття 2.

Структура і зміст моральної свідомості і самосвідомості.

Практичне заняття 3.

Моральні засади людської діяльності.

Практичне заняття 4.

Моральна культура спілкування.

Практичне заняття 5.

Індивідуальний та соціальний виміри моралі.

Практичне заняття 6.

Моральні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації.

Практичне заняття 7.

Етичні виклики техногенної і цифрової реальності.

Практичне заняття 8.

Професійна етика.

Форми та методи навчання

Методи навчання: словесний, інтерактивний, пояснювально-ілюстративний; проблемного викладу; метод практичної роботи; творчий; метод кейсів; пошуковий; проектний; дослідницький; частково-дистанційний.

Форми навчання: інтерактивні лекції, практикуми, аналіз проблемних ситуацій, відповіді на запитання і опитування, дискусія, аналіз ситуацій, робота в групах, мозковий штурм, професійне моделювання, опрацювання мультимедійних матеріалів з обговоренням.

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Технічні засоби навчання: мультимедійне обладнання, ноутбук; програмне забезпечення: MS Windows, доступ до Інтернет; Facebook, Instagram, Viber, Telegram, ChatGPT; система дистанційного навчання Moodle.

Порядок оцінювання ПРН

Успішному складанню іспиту з дисципліни передуює опанування теоретичного матеріалу та виконання практичної (самостійної, аудиторної, індивідуальної, дистанційної) роботи.

Результати вчасно пройденого проміжного контрольного тестування (модуль 1, модуль 2) можуть бути зараховані як підсумковий контрольний тест (**екзамен**). За бажанням студента покращити підсумкові результати курсу, оцінки за модулі можуть бути скасовані і студент має право скласти **екзамен**, де має змогу отримати максимальну кількість балів, яка дорівнює сумі балів за модулі.

Перелік критеріїв оцінювання:

- 60 балів – за вчасне та якісне виконання завдань практичних занять та самостійну роботу;

- 40 балів – модульний контроль, який складається з двох модулів (МК1 – 20 балів, МК 2 – 20 балів).

Усього 100 балів. Підсумковий контроль – **екзамен**.

Критерії оцінювання, детальний розподіл балів та шкала оцінювання наведена на сторінці навчальної дисципліни на навчальній платформі [Moodle](#).

Модульний контроль проходить у формі тестування на платформі системи Moodle через ННЦНО. У тесті передбачено 30 запитань різної складності: рівень 1 – 20 запитань по 0,5 балів (10 балів), рівень 2 – 6 запитань по 1 балу (6 балів), рівень 3 – 4 запитання по 1 балу (4 бали). Усього – 20 балів. Оцінка автоматично генерується в середовищі Moodle, фіксується

викладачем в електронному журналі дисципліни і контролюється деканатом.

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна:

1. Етика спів-буття: екзистенційно-онтологічні основи людського життя. Монографія. Дніпро. 2021.
2. Шадюк Т. А. Феномен конспіративізму: соціально-філософський аналіз. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка. 2021. Випуск № 1 (89). С. 114–127.
3. Сарнавська О. В., Яковишина Т. В., Шадюк Т. А. Філософське осмислення особистості цифрового покоління: постмодерний дискурс. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки: науковий журнал. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка. 2020. Випуск № 2 (88). С.135–146.
4. Sarnavska, O., Yakovyshyna, T., Kachmar, O., Sherman, M., Shadiuk, T., & Koberska, T. The Influence of the Culture of the Third Information Revolution on the Formation of Personality in the M. Serres Philosophical Discourse. *Postmodern Openings*. 2021. Vol.12, No 1. P. 241-253. <https://doi.org/10.18662/po/12.1/257>
5. Шадюк Т. А., Пупенко А. І. Конспіративний дискурс: соціокультурна характеристика // Мова, освіта, наука в контексті міжкультурної комунікації: матеріали II Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 15 квітня 2021 р.) / За ред. Задорожної І. П. – Тернопіль: ТНПУ, 2021. 202 с. С. 134 – 135.
6. Шадюк Т. А., Брус Ю. В. Інформація vs. дезінформація: історико-культурологічний аналіз // Суспільні дисципліни як засіб формування цивілізаційної компетентності здобувачів освіти : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Рівне, 20-21 травня 2021 року) / навчально-науковий інститут економіки та менеджменту НУВГП. [Електронне видання]. Рівне, 2021. 147с. С. 61 – 63.
7. Шадюк Т. А. Феномен конспіративізму: соціально-філософський аналіз. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка. 2021. Випуск № 1 (89). С. 114–127.
8. Шадюк Т. А. Соціокультурні виклики дезінформації. Вісник Національного Авіаційного Університету. Серія: Філософія. Культурологія. 2021. Том 33, № 1. С. 158–164.
9. Shadiuk T. A., Sarnavska O. V. Misinformation as a subject of ethical analysis in digital culture. *Interaction of culture, science and art in terms of moral development of modern European society: International scientific conference. December 28-29, 2021. Riga, Baltija Publishing, 2021. P. 88-92. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-178-7-21>*
10. Shadiuk T. A. Crisis of Modern Anthropological Axiomatics: Discursive Layers. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка. 2022. Випуск № 2 (92). С. 147-157.

Допоміжна:

1. Шадюк Т. А., Боровець А. В. Етичні параметри інформаційної культури сучасності. «Детермінанти соціально-економічного

відновлення держави, регіонів та суб'єктів господарювання»: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції 10 листопада 2023 р. [Електронне видання]. Рівне : НУВГП, 2023. 728 с. С. 718 – 720.

2. Шадюк Т. А., Боровець А. Інформаційна культура XXI століття: етичні аспекти соціального менеджменту. Сучасні проблеми гуманітаристики: світоглядні і правові підходи, комунікативні та педагогічні стратегії: Матеріали X Всеукр. наук.-практ. конфер. / Редкол. Бошицький Ю.Л., Ветров І.В., Українець С.Я. 7 грудня 2023. 295 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. <https://risu.ua/>
2. <https://www.religion.in.ua/>
3. <https://religionpravda.com.ua/>
4. <http://www.biblicaldiscovery.info>
5. <http://www.knigatut.com.ua/>
6. <http://www.sinay.kiev.ua/>
7. <http://asd.in>
8. <http://stryi.ugcc.org.ua/>
9. <http://www.patriyarkhat.org.ua>
10. <http://www.baruch-books.com>
11. <http://www.paraklit.org>

Поєднання навчання та досліджень

Студенти мають можливість брати участь у виконанні індивідуальних завдань науково-дослідницького характеру, виступати із результатами досліджень на студентських наукових конференціях, засіданнях круглого столу, а також можуть бути долучені до написання та опублікування есе, наукових статей із тематики курсу та засідань постійно діючого філософського гуртка «Sofia». Тему дослідницької роботи можна вибрати самостійно за погодженням із викладачем.

За усі види робіт студенти отримують додаткові бали. Крім того, додаткові бали студентам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Неформальна та інформальна освіта

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно з Положенням <https://ep3.nuwm.edu.ua/28363/> про неформальну освіту.

Правила академічної доброчесності

Виконані навчальні завдання можуть бути самостійно перевірені здобувачами на виявлення текстових запозичень через університетську платформу <https://exam.nuwm.edu.ua/>.

Здобувачам не дозволяється списувати чи копіювати чужі роботи – за порушення принципів академічної доброчесності викладач може накладати санкції: зниження балів, повернення роботи на доопрацювання, недопущення роботи до захисту та ін.

Вимоги до відвідування

Студенту не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. Якщо є довідка про хворобу чи іншу поважну причину, то студенту не потрібно відпрацьовувати пропущене заняття. При об'єктивних причинах пропуску занять, студенти можуть самостійно вивчити пропущений матеріал на платформі Moodle. Здобувачі без обмежень можуть використовувати на заняттях мобільні телефони та ноутбуки.

Оновлення

За ініціативою викладача зміст даного курсу планується оновлювати щорічно, враховуючи актуальні методичні розробки викладача, світовий досвід викладання та наукові дослідження, а також зміни у Освітньо-професійній програмі Креативна та цифрова культура.

Академічна мобільність. Інтернаціоналізація

В НУВГП розроблені процедури для реалізації прав здобувачів на академічну мобільність:

- [Положення](#) про академічну мобільність учасників освітнього процесу Національного університету водного господарства та природокористування.
- [Порядок](#) перезарахування результатів навчання за програмами академічної мобільності в Національному університеті водного господарства та природокористування.
- [Положення](#) про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 року № 579.

Автор

Шадюк Тамара Адамівна, к. філос. н., доцент

Автор
Завідувач кафедри

Тамара ШАДЮК

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №330
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП):
Сертифікат 58E2D9E7F900307B04000000807E2D0054327D00